ΔΑΝΑΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ • ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ • ΕΞΗΓΗΤΙΚΑ

ΝΕΡΟΥΔΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΑΣΜΑ

(ΚΑΝΤΟ ΧΕΝΕΡΑΛ)

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

gutenberg

Δ. ΣΤΡΑΤΗ· ΝΕΡΟΥΔΑ ΓΕΝΙΚΟ ΑΣΜΑ

Ο ΠΡΩΤΟΣ Τόμος τοῦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΣΜΑΤΟΣ (CANTO GENERAL) ποὺ ἔχει ἤδη κυκλοφορήσει περιέχει: Πρόλογο Α' (1973). Πρόλογο Β' (1974), Εἰσαγωγὴ κατατοπιστικὴ ἰδιαίτερα γιὰ τὸ Ἄσμα Ὑψώματα τοῦ Μάτσου Πίτσου. Σύντομη Χρονολογία, Ἐργογραφία. Τὰ πρῶτα τέσσερα Ἄσματα Ι Τὸ Φωτιστικὸ στὴ γῆ», ΙΙ «Ὑψώματα τοῦ Μάτσου Πίτσου», ΙΙΙ «Οἱ Καταχτητές», IV «Οἱ Ἐλευθερωτές». Ἀκόμη, Γλωσσάρι – Ἐξηγητικὰ μὲ διακόσια ἕνα λήμματα ποὺ βοηθοῦν στὴν ἀνετώτερη παρακολούθηση αὐτοῦ τοῦ ἔργου ποὺ εἶναι ἡ Γενικὴ Ἱστορία, ἡ Κοσμογονία τῆς Ἀμερικάνικης Ἠπείρου — ἀπὸ τὴν προϊσπανικὴ περίοδο ὡς τὰ 1800 — δοσμένα ποιητικὰ ἀπὸ τὸν κορυφαῖο ποιητὴ Πάβλο Νερούδα.

Ὁ Τρίτος Τόμος, ποὺ θὰ κυκλοφορήσει μετὰ τὸ Δεύτερο, θὰ περικλείνει εἰδικὸ μελέτημα γιὰ τὶς ἀναφορὲς τοῦ Νερούδα στὴν Ἑλλάδα μέσα στὸ ἔργο αὐτό, τὶς Ραψωδίες: IX Νὰ Ξυπνήσει ὁ Ξυλοκόπος, Χ Ὁ Φυγάδας, XI Τὰ Λουλούδια τοῦ Πουνιτάκι, XII Τὰ Ποτάμια τοῦ Τραγουδιοῦ, XIII Κοράλε Πρωτοχρονιάτικο γιὰ τὴν Πατρίδα μὲς τὸ Ζόφο. XIV Ὁ Μεγάλος Ὠκεανός, XV Ἐγὼ Εἶμαι. Ἀκόμα, ἀναλυτικὸ κατάλογο τῶν ἐκδόσεων τοῦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΣΜΑΤΟΣ ἔξω καὶ στὴν Ἑλλάδα, Γλωσσάρι καὶ Ἐξηγητικά.

~~... να θέλω υπομονή [illegible]~~

~~Προβλέπεται [illegible]~~ ~~Θα δέχομαι [illegible] και ευχαρι-~~ ~~[illegible] Δημάρχο Αθηναίων [illegible] παιδ[illegible]~~

Αγαπητοί φίλοι

Σήμερα θα ακούσετε δύο λαϊκά ορατόρια.

Τό πρώτο είναι βασισμένο στήν ποίηση του Γιώργο Σεφέρη.

Τό δεύτερο, του Πάμπλο Νερούντα.

—

Τό ποίημα ΕΠΙΦΑΝΙΑ ? έγραψε ό Σεφέρης [στά 1938, στήν Κορυτσά.]

Ό Θεοδωράκης μελοποίησε τούς πρώτους στίχους του ποιήματος στά 1959.

Αργότερα, τόν Γενάρη του 1968, όταν βρισκόταν στις φυλακές Αβέρωφ, μελοποίησε ολόκληρο τό ποίημα, στή μορφή πού θα ακούσετε απόψε. Η πρώτη εκτέλεση ~~τ~~ έγινε μέσα στή φυλακή Αβέρωφ. Γι' αυτό καί ό τίτλος

ΕΠΙΦΑΝΙΑ - ΑΒΕΡΩΦ.

Ἀγαπητοί φίλοι. Θά θέλαμε ἀκόμα
νά εὐχαριστήσουμε τόν Δήμαρχο Ἀθη-
ναίων Κ. Παπαθεοδώρου πού μᾶς
ἔκανε τήν τιμή νά δεχθῆ ὑπό τήν
προστασία του τή σημερινή συναυλία.

μας. ἔκανε ...

Στη σημερινή ~~εκτέλεση~~ ερμηνεία τού έργου
παίρνουν μέρος

- Η Εθνική Χορωδία της Γαλλίας με διευθυντή τον Ζοίκ Κερεπιέρ
- Τα Κρουστά τού Στρασβούργου
- οι πιανίστες Αλμπέρτο Νιούμαν και Ντόρα Μπακοπούλου
- οι κιθαρίστες Λίζα Ζώη και Βαγγέλης Ασημακόπουλος

~~και~~ Η λαϊκή ορχήστρα με τούς
Γιάννη Διδίλη
Λάκη Καρνέζη
Χρηστάκη Κωνσταντίνου
Νίκο Μανιάτη
και Βαγγέλη Παπαγγελίδη

Σολίστ είναι ο Αντώνης Καλογιάννης

Ποίημα

Τό Γενικό Τραγούδι - το Κάντο Χενεράλ -
δέν είναι μόνο ~~τόσο~~ τό πιό
μεγάλο έργο τοῦ Πάμπλο Νερούντα
ἀλλά καί είναι από τά πολιτικά ἀριστουργήματα
στή ἐποχή μας.

Τό Γενικό Τραγούδι είναι τό
τραγούδι τῆς ~~Αμερ~~ Νότιας Ἀμερικῆς -
~~τῆς~~ Γένεσής της -
~~τῆς~~ Γένεσης τῶν ποταμῶν
τῶν βουνῶν, τῶν πουλιῶν
~~καί~~ τῶν λαῶν //.
Είναι το τραγούδι τοῦ ἀγώνα
τῶν λαῶν ~~τους~~ γιά ~~γιά~~
κατάκτηση τῆς λευτεριᾶς.//
Καί γι'αυτό είναι ~~τό~~ Γενικό Τραγούδι
ὅλων τῶν λαῶν πού παλεύουν
γιά ένα φωτεινό μέλλον.

Τό Γενικό Τραγούδι —
ό Νερούντα καί ό Αλιέντε
σχεδίαζαν νά τό δώσουν (ακούσουν νά εκτελείται)
(στή μορφή πού θά τό ακούσετε
απόψε) στό μεγάλο
Στάδιο τού Σαντιάγο σέ λίγες
καί νά επισφραγίσουν ~~τήν~~ Συνάντηση
~~[illegible]~~ [illegible]
σέ Ελλάδα σάν τή χούντα —
~~Όμως τά γεγονότα πού ακολούθησαν~~
Νά όμως πού σήμερα δίνουμε
εδώ, ~~στήν~~ Ελεύθερη Ελλάδα,
Τό Γενικό Τραγούδι
μέ τή καρδιά ~~[illegible]~~ καί τή σκέψη μας ~~[illegible]~~
στραμμένη στή μακρινή Χιλή —
Πού πιστεύουμε πώς σύντομα θά τινάξει,
από πάνω ~~[illegible]~~ της τή φασιστική πανούκλα —
~~πού [illegible]~~ καί θά ξαναμπεί στό δρόμο
της λευτεριάς.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο –

ὁ [illegible] [illegible]

ἐχρειάσθη να τὸ ξέρουν [illegible]

(στη [illegible] που [illegible] τὰ [illegible]

[illegible]) [illegible]

Ἐστάλη τὸ Σενάριο σὲ Χ[illegible]

και να [illegible] [illegible]

[illegible]

ο [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~

Να ζήση και [illegible] [illegible]

[illegible] Ἑλληνικὸ [illegible].

Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο [illegible]

[illegible] [illegible] και [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Χ[illegible] –

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

Σολίστ του έργου είναι
η Μαρία Φαραντούρη
και ο Πέτρος Πανδής.
Η Ελληνική απόδοση του κειμένου ανήκει στη Δανάη Στρατηγοπούλου.

1. ~~Τα ζώα~~ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
   Ακούγεται [illegible] του παραμυθά [illegible]
2. UNITED FRUIT.
3. ΒΛΑΣΤΗΣΕΙΣ
4. ΘΕΛΩ ΝΑ ΖΗΣΩ
5. ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ
6. Έρχονται τα πουλιά
7. Επαναστατημένη Αμερική

-5-

Σολίστ του έργου είναι
ο Μάριο Φαρσουτάκης
και ο Ν. Ρίτσος Παν. ...

Η Ελληνική συνοδεία της Χορωδίας του Δανού
Σαραντογιάννη.

1. ~~[illegible] του ...~~ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΚΑΠΤΙΑ
Α κοιλάς του ... του Πουργιάζ Νταγιούκα

2. UNITED FRUIT.

3. ΒΑΛΣ ΗΜΕΣΙΣ

4. Θεέ ΝΑ ΖΗΣΕ

5. οι Ελεύθεροι Ζυγοί

6. Ξεχάσαν τα άστρα

7. [illegible]

604787

Ἐπιφάνεια Ἀβέρωφ

Ποίηση: Γιώργου Σεφέρη

Τ' ἀνθισμένο πέλαγο καί τά βουνά στή χάση τοῦ φεγγαριοῦ
ἡ μεγάλη πέτρα κοντά στίς ἀραποσυκιές καί τ' ἀσφοδίλια
τό σταμνί πού δέν ἤθελε νά στερέψει στό τέλος τῆς μέρας
καί τό κλειστό κρεββάτι κοντά στά κυπαρίσσια καί τά μαλλιά σου
χρυσά τ' ἄστρα τοῦ Κύκνου κι' ἐκεῖνο τ' ἄστρο ὁ Ἀλδεβαράν.

Κράτησα τή ζωή μου κράτησα τή ζωή μου ταξιδεύοντας
ἀνάμεσα στά κίτρινα δέντρα κατά τό πλαγιασμα τῆς βροχῆς
σέ σιωπηλές πλαγιές φορτωμένες μέ τά φύλλα τῆς ὀξυᾶς,
καμμιά φωτιά στήν κορυφή τους βραδυάζει.
Κράτησα τή ζωή μου στ' ἀριστερό σου χέρι μιά γραμμή
μιά χαρακιά στό γόνατό σου τάχα νά ὑπάρχουν
στήν ἄμμο τοῦ περασμένου καλοκαιριοῦ τάχα
νά μένουν ἐκεῖ πού φύσηξε ὁ βοριάς καθώς ἀκούω
γύρω στήν παγωμένη λίμνη τήν ξένη φωνή.
Τά πρόσωπα πού βλέπω δέ ρωτοῦν μήτε ἡ γυναίκα
περπατώντας σκυφτή βυζαίνοντας τό παιδί της.
Ἀνεβαίνω τά βουνά μελανιασμένες λαγκαδιές τό χιονισμένος
κάμπος, ὥς πέρα ὁ χιονισμένος κάμπος, τίποτε δέ ρωτοῦν
μήτε ὁ καιρός κλειστός σέ βουβά ἐρμοκκλήσια μήτε
τά χέρια πού ἁπλώνουνται γιά νά γυρέψουν, κι' οἱ δρόμοι.
Κράτησα τή ζωή μου ψιθυριστά μέσα στήν ἀπέραντη σιωπή
δέν ξέρω πιά νά μιλήσω, μήτε νά συλλογιστῶ ψίθυροι
σάν τήν ἀνάσα τοῦ κυπαρισσιοῦ τή νύχτα ἐκείνη
σάν τήν ἀνθρώπινη φωνή τῆς νυχτερινῆς θάλασσας στά χαλίκια
σάν τήν ἀνάμνηση τῆς φωνῆς σου λέγοντας: «εὐτυχία».
Κλείνω τά μάτια γυρεύοντας τό μυστικό συναπάντημα τῶν νερῶν
κάτω ἀπ' τόν πάγο τό χαμόγελο τῆς θάλασσας τά κλειστά πηγάδια
ψηλαφώντας μέ τίς δικές μου φλέβες, τίς φλέβες ἐκεῖνες πού μοῦ ξεφεύγουν
ἐκεῖ πού τελειώνουν τά νερολούλουδα κι' αὐτός ὁ ἄνθρωπος
πού βηματίζει τυφλός πάνω στό χιόνι τῆς σιωπῆς.
Κράτησα τή ζωή μου, μαζί του, γυρεύοντας τό νερό πού σ' ἀγγίζει
σταλες βαρειές πάνω στά πράσινα φύλλα, στό πρόσωπό σου
μέσα στόν ἄδειο κῆπο, στάλες στήν ἀκίνητη δεξαμενή
βρίσκοντας ἕναν κύκνο νεκρό μέσα στά κάτασπρα φτερά του
δέντρα ζωντανά καί τά μάτια σου προσηλωμένα.

Ὁ δρόμος αὐτός δέν τελειώνει, δέν ἔχει ἀλλαγή, ὅσο γυρεύεις
νά θυμηθεῖς τά παιδικά σου χρόνια, ἐκείνους πού ἔφυγαν ἐκείνους
πού χάθηκαν μέσα στόν ὕπνο τούς πελαγίσιους τάφους,
ὅσο ζητᾶς τά σώματα πού ἀγάπησες νά σκύψουν
κάτω ἀπό τά σκληρά κλωνάρια τῶν πλατάνων ἐκεῖ
πού στάθηκε μιά ἀχτίδα τοῦ ἥλιου γυμνωμένη
καί σκίρτησε ἕνας σκύλος καί φτεροκόπησε ἡ καρδιά σου,
ὁ δρόμος δέν ἔχει ἀλλαγή κράτησα τή ζωή μου.

Τό χιόνι καί τό νερό παγωμένο στά πατήματα τῶν ἀλόγων.

8

(1) «Ξεχονται

Θρυμματα

ΜΕΡΙΚΑ ΖΩΝΤΑΝΑ

Ηταν τὸ λυκόφως τῆς ἰγουάνας*.

Ἀπ' τὸ ἀψιδωτὸ λειρὶ
ἡ γλώσσα της χυνόταν
σὰν ἀκόντιο μὲς στὴ βλάστηση·
ὁ μοναστικὸς μερμηγκοφάγος πάτησε
τὴ σέλβα* μὲ βάδισμα μελωδικό·

καὶ λίγο λίγο, μέσα στὸ λίκνο του εἶδε
νὰ ξεπετιοῦνται οἱ θεοὶ τῶν βλασταριῶν.
Πλατωσιὲς καὶ φαράγγια μοιράζονταν
τὸ σπόρο τοῦ ἄνεμου
στῆς κορδιγιέρας* τὰ φτερά,
φῶς πυκνὸ ἀπὸ σπειριὰ καὶ βλασταράκια,
τυφλὴ αὐγὴ βυζαγμένη
ἀπ' τοὺς ὑπόγειους πηχτοὺς χυμοὺς
τῆς ἀδυσώπητης ζώνης τῶν βροχῶν*,
τῶν κλειστῶν νυχτιάτικων πηγῶν,

9

τὸ γουανάκο*, ἀνάερο σὰν ὀξυγόνο,
πήγαινε στὰ φαιὰ πλατιὰ ὑψώματα
μὲ τὶς χρυσές του μπότες,
ἐνῷ τὸ λάμα* ἄνοιγε τ' ἀθῷα του
μάτια μπροστὰ σ' ἕναν κόσμο
τρισευγενικό, γεμάτον δροσοστάλες.
Οἱ μαϊμοῦδες πλέκαν τὸ νῆμα
τοῦ ἀτελεύτητου ἐρωτισμοῦ,
στὰ ρεῖθρα τῆς αὐγῆς,
ρίχνοντας τοίχους ἀπὸ γύρη,
τρομάζοντας τοῦ Μοῦζο τὶς πεταλοῦδες
μὲ τὰ βιολετιὰ φτερουγίσματα.

Ἦταν ἡ νύχτα τοῦ καϊμάν*,
νύχτα καθάρια, πνιγμένη
στὰ ρύγχη ποὺ πρόβαλαν μὲς ἀπ' τὴ λάσπη,
κι ἀπ' τὰ ὑπναλέα τενάγη
ἕνας θουντὸς θόρυβος ἀπὸ πανοπλίες*
γυρνοῦσε στὴ χθόνια καταγωγή.
Ὁ ἰαγουάρος* ἄγγιζε τὰ φύλλα
μὲ τὴ φωσφορικὴ ἀπουσία του·
τρέχει ἡ πούμα* μέσα στὰ κλαδιὰ
σὰν τὴν καταλυτικὴ φωτιά,
ἐνῷ μέσα της καῖνε τῆς σέλβας
τὰ μάτια τὰ ἀλκοολικά.
Οἱ ἄσβοι γδέρνουν τὰ πόδια
τοῦ ποταμοῦ, κι ὀσμίζονται τὴ φωλιὰ
ποὺ μέσα καὶ πάνω στὴ λαχταριστὴ λιχουδιά της
θὰ χυμήξουνε μὲ κόκκινα δόντια.

Καὶ στὸ βάθος τοῦ μείζονος νεροῦ,
ἴδιος κύκλος τῆς γῆς,
σκεπασμένος λάσπη λειτουργική,
θρησκευτικὸς καὶ ἀδηφάγος
κεῖται ὁ γίγας ἀνακόντα*.

III

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

Ολα ἦταν πέταγμα στὴ γῆ μας.
Σταγόνες αἷμα καὶ φτερὸ
οἱ καρδερίνες, ἀφαίμαζαν
τὴ χαραυγὴ τοῦ 'Ανάγουακ*.
Τὸ τουκάν*, ἀξιολάτρευτο ἦταν κουτὶ
μὲ καλογυαλισμένα φροῦτα.
Τὸ κολιμπρὶ* διαιώνιζε τὰ πρωτεϊκὰ
σπιθοβολήματα τῆς ἀστραπῆς
κι οἱ μικρὲς πυρκαγιές του
φουντώναν στὸν ἀσάλευτο ἀγέρα.
Οἱ λαμπερόχρωμοι παπαγάλοι πλημμύριζαν
τὰ βάθη τῶν φυλλωμάτων
σὰ λάμες ἀπὸ πράσινο χρυσάφι
φρεσκοβγαλμένο ἀπ' τὸν πολτὸ
τοῦ ἀποπνιχτικοῦ βάλτου,
καὶ μὰς ἀπὸ τὰ μάτια τους τὰ κυκλικὰ
ἕνας κίτρινος κοίταζε κρίκος
παλιὸς ὅσο τὰ ὀρυχτά.
Ὅλοι οἱ ἀητοὶ τ' οὐρανοῦ
σιτίζαν τὸ ματωμένο σόι τους
στὸ ἀκατοίκητο γαλάζιο,
καὶ μὲ τὰ σαρκοβόρα του φτερὰ
πέταγε πάνω ἀπὸ τὸν κόσμο
ὁ κόντωρ, ὁ βασιλιὰς δολοφόνος,
καλόγερος ἐρημικὸς τῶν οὐρανῶν,
τοῦ χιονιοῦ μαῦρο χαϊμαλί,
λαίλαπα σὲ γερακιοῦ φωλιά.

Τὸ ορνέρο*, μὲ τὴν ἐπιδέξια μηχανική του
ἔφτιαχνε ἀπὸ λάσπη εὐωδιαστὴ
μικρὰ εὔηχα θέατρα
ὅπου ἐμφανιζόταν τραγουδῶντας.

Τὸ ἀτάχακαμίνος* πέρναγε
μπήζοντας τὴν ὑγρὴ κρωξιά του,

UNITED FRUIT Co. "Όταν ήχησαν οἱ σάλπιγγες, ὅλα
εἶχαν ἑτοιμαστεῖ πάνω στὴ γῆ,
κι ὁ Ἰεχωβᾶ μοίρασε τὸν κόσμο
σὲ Coca-Cola Inc., Ἀνακόντα,
Ford Motors καὶ σ' ἄλλες μονάδες.
Ἡ Ἑταιρία Φρούτων* Inc.
κράτησε γι' αὐτὴν τὸ πιὸ ζουμερό,
τὸ κεντρικὸ παράλιο τῆς γῆς μου,
τὴ γλυκιὰ μέση* τῆς Ἀμερικῆς.
Τῆς ξαναβάφτισε τὰ χώματά της,
«Δημοκρατίες τῆς Μπανάνας»,
καὶ πάνω στοὺς ξεχασμένους νεκρούς,
πάνω στοὺς ταραγμένους ἥρωες
ποὺ κατακτήσανε τὸ μεγαλεῖο,
τὴ λευτεριὰ καὶ τὶς σημαῖες,
ἵδρυσε τὴν «Ὄπερα Μπούφα» καὶ
ἀλλοτρίωσε τὶς λεύτερες θελήσεις,
πρόσφερε καισαρικὰ στέμματα,
ἐξαπόλυσε τὸν φθόνο, κουβάλησε
τὴ δικτατορία «τῆς Μύγας»,
μύγα Τρουχίγιο, μύγα Τάτσος,
μύγα Καρρίας, μύγα Μαρτίνες,
μύγα Οὐβίκο, μύγες ποτισμένες
μὲ αἷμα ταπεινὸ καὶ μαρμελάδα,
μύγες μπεκρούδες ποὺ βουίζουνε
πάνω στὰ ὁμαδικὰ λαϊκὰ νεκροταφεῖα,
μύγες τσίρκου, σοφὲς μύγες
εἰδικευμένες στὴν τυραννία.

Μέσα στὶς αἱμόχαρες μύγες
ξεμπαρκάρει ἡ «Φρούτων»,
ξεχειλίζοντας μὲ καφὲ καὶ φροῦτα
τὰ καράβια της ποὺ ξεγλιστρᾶνε
σὰν ταβάδες μὲ θησαυροὺς
ἀπ' τὰ στραγγαλισμένα μας χώματα.

Καὶ τὴν ἴδια ὥρα, ἀπ' τὶς ζαχαρωτὲς
ἀβύσσους τῶν λιμανιῶν,
οἱ ἰνδιάνοι γκρεμίζονται καὶ θάβονται
μέσα στὴν πάχνη τοῦ πρωινοῦ:
κυλάει ἕνα κορμί, ἕνα πρᾶμα
χωρὶς ὄνομα, ἕνα νούμερο πεσμένο,
ἕνα κλαδὶ νεκρὴ ὀπώρα,
λειωμένη στὰ σαπιστήρια.

ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Παλιοὶ τσιφλικάδες ἀγκιστρωμένοι
στὴ γῆ σὰν ἀπολιθώματα
τρομαχτικῶν θηρίων,
δεισιδαίμονες κληρονόμοι
τῆς ἐντολῆς, αὐτοκράτορες
μιᾶς σκοτεινῆς γῆς ζωσμένης
μὲ μίσος, κυκλωμένης μὲ σιδεράγκαθα.

Μέσα στοὺς κλοιοὺς ὁ στήμονας
τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος πνίγηκε,
τὸ παιδάκι θάφτηκε ζωντανό,
τοῦ ἀρνήθηκαν τὸ ψωμὶ καὶ τὴ γραφή,
τὸ σημάδεψαν δουλοπάροικο,
τὸ καταδίκασαν νὰ ζεῖ μὲ τὰ γουρούνια.
Φτωχός, κακοπαθιασμένος, μεροδούλης
μέσα στὴν ἄγρια τὴ βλάστηση, ζεμένος
στὴ μὴ ὕπαρξη, κάτω ἀπ' τὸν ἴσκιο
τῆς ἄγριας πεδιάδας.

Χωρὶς βιβλίο ἔγινες ἄοπλη σάρκα,
κι ὕστερα σκελετὸς χωρὶς αἴσθηση,
ἀγορασμένος ἀπ'τὴ μιὰ ζωὴ στὴν ἄλλη
διωγμένος ἀπ' τὴν ἄσπρη πόρτα,
μὲ μόνη ἀγάπη σου μιὰ κιθάρα
σπαρακτικὴ μέσα στὴ θλίψη της,
καὶ τὸ χορὸ ποὺ μόλις καὶ φουντώνει
σὰν ὑγρὴ ἀνεμοθύελλα.

Μὰ ἡ πληγὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν βρισκόταν
μόνο στὸν κάμπο. Μπήξαν καρφιὰ
πιὸ μακριά, πιὸ σιμά, πιὸ βαθιά:
στὴ πολιτεία, πλάι στὸ παλάτι,
πῆρε καὶ θέριεψε ἡ χολεριασμένη
πολυκατοικία* τῶν φτωχῶν, πνιγμένη στὴ βρώμα,
μὲ μάρτυρα κατηγορίας τὴ γάγγραινά της.
Ἔχω δεῖ στὶς ἀπότομες στροφὲς
τοῦ Ταλκαγουάνο*, στὴ πλούσια
τεφροδόχη τῶν λόφων

Νο 3 ΙΙ

ΒΛΑΣΤΗΣΕΙΣ Στα χώματα, πού δὲν εἶχαν ὄνομα κι οὔτε ἀριθμὸ
κατέβαινε ὁ ἄνεμος ἀπὸ κυριαρχίες ἄλλες.
Ἔφερνε ἡ βροχὴ κλωστὲς οὐράνιες,

καὶ τῶν κυοφορούντων βωμῶν ὁ ὑγρὸς θεὸς
ξανάδινε τὰ λούλουδα καὶ τὶς ζωές.

Μέσα στὴ γονιμότητα αὐγάταινε ὁ ~~καιρός~~ χρόνος

Ἕνα διάχυτο καινούργιο ἄρωμα
πλημμύριζε, ἀπ' τὶς ρωγμὲς τῆς γῆς,
ἀνάσες πού ἄλλαζαν σὲ μύρο καὶ καπνό:
~~ὁ χλωρὸς ἄγριος ταμπάκος ὕψωνε~~
τοὺς ἀέρινους φανταστικοὺς ροδῶνες του.
Βέλος πού κορυφώνεται σὲ φλόγα,
πρόβαλε τ' ἀραποσίτι, κι ἡ κορμοστασιά του
ξεκουκκίστηκε, καὶ πάλι ἀναγεννήθηκε,
σκόρπισε τ' ἀλεύρι του, γέμισε
νεκρούς κάτ' ἀπ' τὶς ρίζες του,
καὶ λίγο λίγο, μέσα στὸ λίκνο του εἶδε
νὰ ξεπετιοῦνται οἱ θεοὶ τῶν βλασταριῶν.
Πλατωσιές καὶ φαράγγια μοιράζονταν
τὸ σπόρο τοῦ ἄνεμου
στῆς κορδιγιέρας* τὰ φτερά,
φῶς πυκνὸ ἀπὸ σπειριὰ καὶ βλασταράκια,
τυφλὴ αὐγὴ βυζαγμένη
ἀπ' τοὺς ὑπόγειους πηχτοὺς χυμοὺς
τῆς ἀδυσώπητης ζώνης τῶν βροχῶν*,
~~τῶν κλειστῶν νυχτιάτικων πηγῶν,~~
Δρυμὲ 'Αμερικάνε,
ἄγριε βάτε μέσα στὰ πέλαγα,
ἀπὸ πόλο σὲ πόλο ἐλίκνιζες
σὰν πράσινο θησαυρὸ τὴν πήχτρα τῆς χλωρίδας σου.

Βλάσταινε ἡ νύχτα
σὲ πολιτεῖες ἀπὸ σπόρους ἱερούς,
σὲ ξύλο θροϊκό,
σὲ πελώρια φύλλα πού σκεπάζαν
τὸ βλαστερὸ λιθάρι, τὶς γέννες.
Πράσινη μήτρα, σπερματικὸ σεντόνι ἀμερικάνο,
πηχτὴ ἀποθήκη,
ἕνα κλαδὶ φούντωσε σὰ νησί,
ἕνα λουλούδι ἔγινε ἀστραπὴ καὶ μέδουσα,
ἕνα τσαμπὶ στρογγύλεψε τὴν περίληψή του,
μιὰ ρίζα κατέβηκε ὡς τὰ ἐρέβη.

Τελικό

ΘΑ ΖΗΣΩ

(12) ~~1944~~ 4ο

~~[illegible]~~ Γραμμένο στά 1948

Πεσιμιστικά [illegible]

Εγώ δέ θά πεθάνω! Τούτη τήν ώρα —
τή χαρά τη ήφαίστεια — πυνάω
γιά τό πλήθος, — γιά τή ζωή.!!
Αφήνω εδώ ταχτοποιημένα
όλα τούτα τά πράματα — τώρα
πού οί πατσολάδες σκερμάνανε
μέ τή «δυτική κουλτούρα» πού μάζης, —
μέ χέρια πού σκοτώνουν στήν Ισπανία
μέ φρεγάτες πού αἰωροῦνται στήν Αθήνα
καί μέ τό αίσχος πού κυβερνάει τή Χιλή
.....καί σταματάω εδώ.!!.

Κι εδώ θά μείνω!

μέ λέξεις, καί λαούς καί δρόμους —
πού μέ προσμένουνε ξανά, καί πού χτυπάν
τήν πόρτα μου μέ χέρια όλο αστέρια

~~πού ταξίδεψε μ' ὅλες του τὶς ῥίζες~~.
Αὐτὸ εἶναι τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
τοῦ λαοῦ, ὅλων τῶν λαῶν
τῆς λευτεριᾶς, καὶ τοῦ ἀγώνα.

Τό δέντρο
Ὑπερασπίσου ~~τὰ [illegible] του~~, ~~Τὸ δέ~~
~~μοιράσου τὶς ἐχθρικές του νύχτες~~,
ἀγρύπνα γιὰ τὸ τόξο τῆς αὐγῆς,
~~ἀνάσανε τ' ἀστερωμένα ὕψη~~
στηρίζοντας τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
ποὺ μεστώνει καταμεσὶς στὴ γῆ.

5

IV

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ

Κι ἔρχεται τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
τῆς καταιγίδας, τὸ δέντρο τοῦ λαοῦ.
᾿Απ᾿ τὴ γῆ ἀνεβαίνουν οἱ ἥρωές του
ὅπως τὰ φύλλα ἀπ᾿ τὸ χυμό,
κι ὁ ἄνεμος θρίβει τὰ φυλλώματα
τῆς βουερῆς ἀνθρωποθάλασσας
ὥσπου πέφτει στὴ γῆ ξανά.

Κι ἔρχεται τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
ποὺ τράφηκε μὲ γυμνοὺς νεκρούς,
νεκροὺς μαστιγωμένους καὶ πληγωμένους,
νεκροὺς μὲ ἀπίθανη ὄψη,
παλουκωμένους σὲ κοντάρια,
κομματιασμένους στὴν πυρά,
ἀποκεφαλισμένους μὲ τσεκούρια,
πετσοκομμένους ἀπ᾿ τὰ τέσσερα ἄλογα,*
σταυρωμένους μὲς στὴν ἐκκλησιά.
Αὐτὸ εἶναι τὸ δέντρο τῶν ἐλεύτερων.
Τὸ δέντρο γῆ, τὸ δέντρο σύννεφο,
τὸ δέντρο ψωμί, τὸ δέντρο ἀκόντιο,
τὸ δέντρο γροθιά, τὸ δέντρο φωτιά.
Τὸ πνίγουν τὰ φουρτουνιασμένα νερὰ
τοῦ νύχτιου καιροῦ μας,
μὰ στὸ κατάρτι ζυγιάζεται
τῆς ἐξουσίας του ὁ τροχός.

῎Αλλοτε πάλι ξαναπέφτουν
τὰ κλαδιὰ σπασμένα ἀπ᾿ τὴν ὀργὴ
καὶ μιὰ στάχτη ἀπειλητικὴ
σκεπάζει τὸ ἀρχαῖο μεγαλεῖο του:
ἔτσι πέρασε μὲς ἀπὸ ἄλλους καιρούς,
ἔτσι ξέφυγε τὸ ἄγχος τὸ θανατερό,
ὥσπου ἕνα χέρι μυστικό,
κάποια μπράτσα ἀναρίθμητα,
ὁ λαός, φύλαξε τὰ κομμάτια,
ἔκρυψε ἀναλλοίωτους κορμούς,
καὶ τὰ χείλη τους ἦταν τὰ φύλλα
τοῦ πελώριου μοιρασμένου δέντρου
ποὺ διασπάρθηκε σ᾿ ὅλες τὶς μεριές,

III

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

Ολα ἦταν πέταγμα στὴ γῆ μας.
Σταγόνες αἷμα καὶ φτερὸ
οἱ καρδερίνες, ἀφαίμαζαν
τὴ χαραυγὴ τοῦ 'Ανάγουακ*.
Ὅλοι οἱ ἀητοὶ τ' οὐρανοῦ
σιτίζαν τὸ ματωμένο σόι τους
στὸ ἀκατοίκητο γαλάζιο,
καὶ μὲ τὰ σαρκοβόρα του φτερὰ
πέταγε πάνω ἀπὸ τὸν κόσμο
ὁ κόντωρ, ὁ βασιλιὰς δολοφόνος,
καλόγερος ἐρημικὸς τῶν οὐρανῶν,
τοῦ χιονιοῦ μαῦρο χαϊμαλί,
λαίλαπα σὲ γερακιοῦ φωλιά.
Φτερουγίζει, ἕνα βουνὸ πελαγίσιο
κατὰ τὰ νησιά, ἕνα φεγγάρι πουλιὰ
ποὺ ὁδεύουνε κατὰ τὸ Νότο,
πάνω στὰ λιπασματικὰ
νησιὰ τοῦ Περού.
Εἶναι ἕνα ζωντανὸ ποτάμι ἀπὸ σκιά,
εἶναι κομήτης ἀπροσμέτρητες
μικρὲς καρδιές,
ποὺ τὸν ἥλιο σκοτεινιάζουν τοῦ κόσμου,
ἕνα ἀστέρι μὲ οὐρὰ δασιὰ
ποὺ ἀρμενίζει κατὰ τὸ ἀρχιπέλαγος.

Καὶ στὸ τέρμα τοῦ ὀργισμένου
πελάγου, στὴ βροχὴ τοῦ ὠκεανοῦ
προβάλλουν τὰ φτερὰ τοῦ ἀλμπατρος,
δίδυμα συστήματα ἁλατιοῦ,
καὶ ἐγκαθιδρύουν στὴ σιωπή,
σὲ χειμαρρώδεις μέσα τρικυμίες,
μὲ τὴν αὐστηρὴ ἱεραρχία τους
τὴν τάξη τῶν μοναξιῶν.

XIX

ΞΕΣΗΚΩΜΕΝΗ
ΑΜΕΡΙΚΗ
(1800)

Η ΓΗ μας, γῆ πλατιά, ἐρημιές,
πλημμύρισε βουητό, μπράτσα, στόματα,
Μιὰ βουβαμένη συλλαβὴ ἄναβε λίγο λίγο
συγκρατώντας τὸ παράνομο ρόδο,
ὡσότου οἱ πεδιάδες δονήθηκαν
ὅλο σίδερο καὶ καλπασμό.

Σκληρὴ ἡ ἀλήθεια σὰν ἀλέτρι.

Ἔσκισε τὴ γῆ, θεμέλιωσε τὸν πόθο,
ἔπνιξε τὶς φύτρες τῆς προπαγάνδας
καὶ λευτερώθηκε μέσα στὴν μυστικὴ ἄνοιξη.
Εἶχε βουβαθεῖ τὸ λουλούδι της, κυνηγηθεῖ
τὸ συναγμένο φῶς της, εἶχε χτυπηθεῖ
τὸ μαζικό της προζύμι, τῶν κρυμμένων
λάβαρων τὸ φιλί,
αὐτὴ ὅμως ξεπετάχτηκε σκίζοντας τοίχους
ἀποσπώντας τὶς φυλακὲς ἀπ' τὴ γῆ.

Σκληρὴ ἡ ἀλήθεια σὰν ἀλέτρι.
Κούπα της, ἔγινε ὁ σκοῦρος λαός.
Παράλαβε τὸ ἐξοστρακισμένο ὑλικὸ
τὸ διάδωσε στῆς θάλασσας τὰ πέρατα,
τὸ κοπάνισε σ' ἀδάμαστα γουδιὰ
καὶ βγῆκε, μὲ χτυπημένες σελίδες
καὶ μὲ τὴν ἄνοιξη στὸ δρόμο.
Ὥρα χτεσινή, ὥρα μεσημεριοῦ,

ὥρα σημερινὴ ξανά, ὥρα καρτερεμένη
ἀνάμεσα στὸ λεφτὸ ποὺ πέθανε καὶ σ' αὐτὸ ποὺ γεννιέται,
στὴν ἀγκαθιασμένη ἐποχὴ τῆς ψευτιᾶς.

Πατρίδα, ἔχεις γεννηθεῖ ἀπὸ ξυλοκόπους,
ἀπὸ τέκνα ἀβάφτιστα, ἀπὸ μαραγκούς,
ἀπὸ κείνους ποὺ δῶσαν, σὰν παράξενο πουλὶ
μιὰ σταγόνα αἷμα πετούμενο
καὶ σήμερα θὰ γεννηθεῖς καὶ πάλι σκληρή,
μὲς ἀπὸ κεῖ ποὺ ὁ προδότης καὶ ὁ δεσμοφύλακας
σὲ πιστεύανε παντοτεινὰ θαμμένη.

Σήμερα, ὅπως καὶ τότε, θὰ γεννηθεῖς ἀπ' τὸ λαό.

Σήμερα θὰ βγεῖς μὲς ἀπ' τὸ κάρβουνο καὶ τὴ δρόσο.
Σήμερα θὰ καταφέρεις νὰ τραντάξεις τὶς πόρτες
μὲ χέρια κακοπαθιασμένα, μὲ κομμάτια
ψυχῆς ποὺ περισώθηκε, μὲ δέσμες
ἀπὸ βλέμματα ποὺ ὁ θάνατος δὲν ἔσβησε:
ἐργαλεῖα φοβερὰ
κάτω ἀπ' τὰ κουρέλια, ἕτοιμα γιὰ τὴ μάχη.

῎Αλλες ἐργασίες τῆς Δανάης Στρατηγοπούλου γύρω στὸν

ΠΑΒΛΟ ΝΕΡΟΥΔΑ

σὲ ἐκδόσεις Gutenberg

Παρακίνηση σὲ ΝΙΞΟΝΚΤΟΝΙΑ καὶ ῾Εγκώμιο στὴ Χιλιανὴ ᾿Επανάσταση

῾Ετοιμάζονται:

1) ΕΠΟΠΟΙ·Ι·Α (Ποίηση)

2) ΝΕΡΟΥΔΑ καὶ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Μελέτημα)

ΜΙΚΙΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 39
ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ - ΑΘΗΝΑΙ

Μελοποίηση

Canto [illegible] Τραγούδι

PABLO NERUDA

Γιά τόν Πέτρο
μέ γειά
[illegible]

ΑΜΕΡΙΚΗ ΞΕΣΗΚΩΜΕΝΗ
AMÈRICA INSURRECTA

Αὐτή ἡ γῆ μας, δίχως ἄκρη, ξεμονάχη,
γεμάτη στόματα, κουβέντες, χέρια.
Μιά συλλαβή σιωπῆς φωτιά ἁρπάζει
μαζεύοντας παρανομίας ρόδο,
ὥσπου νά στενάξουν τά λιβάδια
σέ καλπασμοῦ ἀχό καί σέ μετάλλου.

Σκληρή ἦταν ἡ ἀλήθεια σάν ἀλέτρι.

Ἔσκασ' ἡ γῆ μας, ριζοβολοῦσ' ὁ πόθος,
ἁπλώθη ἡ προπαγάντα σά σεντόνι
κι' ἀπέ ἄνοιξη μυστική γεννήθη.
Τό ἄνθος ἦταν σιωπηλό, ἀποδιωγμένο
σέ σμίξιμο μέ φῶς, ἐπολεμήθη
ἡ μαζική ἡ δράση, φίλημα
στίς σημαῖες τίς κρυμμένες,
μά βγήκανε ἀνοίγοντας τούς τοίχους,
τίς φυλακές χωρίζοντας τῆς γῆς μας.

Ἡ κούπα της λαός μουχρός ἦταν,
πῆρεν ἐντός τήν πεταμένη οὐσία,
τή σκόρπισε σ' ὅλα τ' ἀκροθαλάσσια,
τήν ἔρριξε πάνω σ' ἄπαρτους ὅλμους.
Κι' ἔφυγε μέ σελίδες χτυπημένες
καί μέ τήν ἄνοιξη στό μονοπάτι.
Ὥρα τῆς χτές, τό ντάλα μεσημέρι,

τούς φύλακες χαρίζοντας της γης μας.

Ἡ κούπα της λαός μουχρός ἦταν,
πῆρεν ἐντός τήν πεταμένη οὐσία,
τή σκόρπισε σ᾽ὅλα τ᾽ἀκροθαλάσσια,
τήν ἔρριξε πάνω σ᾽ἄκαρτους ὄλμους.
Κι᾽ἔφυγε μέ σελίδες χτυπημένες
καί μέ τήν ἄνοιξη στό μονοπάτι.
Ὥρα τῆς χτές, τό ντάλα μεσημέρι,
ὥρα τοῦ σήμερα ξανά, ἄχ τῆς ἐλπίδας ὥρα
ἀνάμεσα Ο νεκρή στιγμή καί μόλις γεννημένη
σ᾽αὐτή τήν ὄρθια ἐποχή τοῦ ψεύδους.

Πατρίδα, γεννημένη ἀπό ξυλοκόπους,
ἀπό παιδιά ἀβάφτιστα, τούς μαραγκούς μας,
κείνους πού δῶσαν σάν πουλί Ο παράξενο
αἷμα πετούμενο μιά στάλα,
κάί σήμερα θά γεννηθεῖς γερή πάλι,
ἐκεῖ πού οἱ προδότες κι᾽οἱ δεσμοφυλάκοι
σ᾽εἶχαν γιά πάντα πατημένη.

Ξανά ἀπ᾽τό λαό θά γεννηθεῖς σάν τότε.

Τώρα θά βγεῖς ἀπό κάρβουνο καί δρόσο.
Τώρα θά ρθεῖς νά κουρταλήσεις θύρες
μέ χέρια βασανισμένα, μέ κλωνάρια
βλέμματα πού δέν ἔσβησε ὁ χάρος,
μέ σύνεργα ψυχροῦ αἱμάτου
τ᾽ἅρματα κάτω ἀπ᾽τά κουρέλια.

PABLO NERUDA

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ

LOS LIBERTADORES

Μετάφραση Παντελή Τεωγκάδη

Ἐδῶ εἶναι τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
τῆς θύελλας, τοῦ λαοῦ τὸ δέντρο.
Τῆς γῆς ποὺ παλληκάρια ἀνθίζει
σὰν τὰ φύλλα οἱ δεντροκλάρες,
καὶ στὴ φυλλωσιὰ χυμάει τ' ἀγέρι
μὲ ἄγριο πάταγο κουνώντας
ὥσπου τὸν καρπὸ νὰ ρίξει
τοῦ ψωμιοῦ ξανὰ στὸ χῶμα.

Ἐδῶ εἶναι τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
θρεμμένο μὲ γυμνοὺς νεκροὺς μας,
νεκροὺς χτυπημένους, λαβωμένους,
νεκροὺς μὲ κεφαλὲς λυωμένες,
σὲ σπαθιὰ παλουκωμένους,
γινομένους φλόγα καὶ στάχτη,
μὲ μπαλντὰ κομμένα κεφάλια,
σταυρωμένους στὴν ἐκκλησιά.

Ἐδῶ εἶναι τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
μὲ τὶς ζωντανὲς τὶς ρίζες,
ἀλάτι πίνει τὸ μαρτύριο,
οἱ ρίζες του ρουφᾶνε αἷμα,
καὶ τραβοῦν ἀπὸ τὸ χῶμα δάκρυα·
τ' ἀνεβάζουν μὲς στὶς κλάρες
τὰ μοιράζουν στὴν ἀρχιτεκτονική τους.
Ἦσαν ἀόρατ' ἄνθη,
καὶ πότε, ἄνθη θαμμένα,
ἄλλοτε λουσμένα φῶς
τὰ πέταλα, ὅπως πλανῆτες.

Κι' ὁ ἄνθρωπος ἐτρύγησε στοὺς κλώνους
τοὺς καρποὺς τοὺς γινομένους,
τοὺς πέρασε ἀπὸ χέρι σὲ χέρι
σὰν τὶς μανόλιες ἢ τὰ ρόδια
καὶ ἀμέσως, ἡ γῆς ἀνοιχτή,
ἔφθασε πρὸς τὰ ἀστέρια.

Ἄλλες φορές, πέφτουν ξανὰ
οἱ κλάρες συντρίμμια τοῦ καημοῦ,
καὶ μιὰ μελιὰ τρομαγμένη
κρύβει τὴν ἀρχαία ἀρχοντιά·
ἔτσι ἀπὸ καιροὺς ἄλλους ἦρθε,
κι' ἀπὸ τὴν ἀγωνία βγῆκε,
ὥσπου ἕνα μυστικὸ χέρι,
κλάρα χέρια χιλιάδες,
ὁ λαός, φρούρησε τὰ συντρίμμια,
κορμοὺς γέρους ἔκρυψε,
καὶ χείλη του ἦσαν τὰ φύλλα
τοῦ ἁπλωμένου παντοῦ δέντρου,
φυτρώνοντας σ' ὅλα τὰ μέρη,
πάνω στὶς ρίζες περπατώντας.
Τοῦτο εἶν' τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
τοῦ λαοῦ, τῶν λαῶν πάντων,
τῆς ἐλευτεριᾶς, τῆς πάλης.

Δείχνοντας τὰ μακρύμαλλα του·
τὶς νιὲς ἀχτῖνες του χαϊδεύει·
περνᾶ στὶς φάμπρικες τὸ χέρι
ἐκεῖ ποὺ οἱ κρουστοὶ καρποὶ του
βλασταίνουν φῶς τὴν κάθε μέρα.
Στὰ χέρια του σηκώνοντας τὴ γῆ μας
ἔχει στὴ λάμψη μερτικό,
παίρνει σου τὸ ψωμί, τὸ μῆλο,
παίρνει σου τὴν καρδιά, τὸ ἄτι,
στέλνει ἀχ στὸ μέτωπο φυλάκους,
στὰ σύνορα τῆς φυλλωσιᾶς του.

Ἀμύνεται γερὰ πέρα στὶς ἄκρες,
τὶς ἐχθρικὲς νύχτες μοιράζει,
φυλάει τῆς χαραυγῆς τὸ γύρο,
ψηλὰ στ' ἀστέρια ἀνασαίνει,
βαστώντας τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
ποὺ βγαίνει ἀπ' τὴν καρδιὰ τῆς γῆς μας.

μιὰ τότε, ἄνθη δαρμένα,
ἄλλοτε λουσμένα φῶς
τὰ πέταλα, ὅπως πλανῆτες.

Κι ὁ ἄνθρωπος ἐτρύγησε στοὺς κλώνους
τοὺς καρποὺς τοὺς γινομένους,
τοὺς μοίρασε ἀπὸ χέρι σὲ χέρι
σὰν τὶς μαγνόλιες ἢ τὰ ρόδια
καὶ ἀμέσως, ἡ γῆς ἀνοιχτη,
ἀψήλωσε πρὸς τὰ ἀστέρια.

Τοῦτο εἶν' τὸ δέντρο τῶν ἐλεύθερων.
Τὸ δέντρο γῆ μας, τὸ δέντρο νέφος.
Δέντρο ψωμί, τὸ δέντρο βέλος,
δέντρο γροθιά, τὸ φλογοδέντρι.
Τὸ δέρνει τὸ βασανονέρι
τούτης τῆς μαύρης ἐποχῆς μας,
μὰ ὁ κορμός του βαστάει γερὰ
τὸ βογγητὸ τῆς δύναμής του.

παίρνει σου τὴν καρδιά, τὸ ἄτι,
στέλνει ἀχ στὸ μέτωπο φυλάκους,
στὰ σύνορα τῆς φυλλωσιᾶς του.

Ἀμύνεται γερὰ πέρα στὶς ἄκρες,
τὶς ἐχθρικὲς νύχτες μοιράζει,
φυλάει τῆς χαραυγῆς τὸ γύρο,
ψηλὰ στ' ἀστέρια ἀνασαίνει,
βαστώντας τὸ δέντρο, τὸ δέντρο
ποὺ βγαίνει ἀπ τὴν καρδιὰ τῆς γῆς μας.

<u>ΘΕΛΩ ΝΑ ΖΗΣΩ</u>

VOY A VIVIR

Ἐγὼ δὲ θέλω νὰ πεθάνω. Φεύγω τώρα
τέτοιαν ἡμέρα ἠφαίστεια γεμάτη
ἀνάμεσα στὸ λαό, στὴ ζήση μέσα.
Ἀφήνω ἐδῶ τοῦτα κανονισμένα
σήμερα ποὺ οἱ γκάνγκστερς προσπερνᾶνε
τὴ „δυτικὴ κουλτούρα" κουβαλῶντας
στὰ χέρια ποὺ στὴν Ἱσπανία φονεύουν
καὶ τὶς θηλιές ποὺ στήνουν στὴν Ἀθήνα
τὴν ἀτιμία ποὺ κυβερνάει στὴ Χιλὴ
κι ἀχ πόμο νὰ μετρῶ.
Ἐδῶ στέκω
μὲ λόγια καὶ λαοὺς καὶ ◯ δρόμους
ποὺ μὲ καρτεροῦν καὶ πάλι καὶ χτυπᾶνε
μὲ χέρια μαζεμένα στὴν πόρτα μου.

Λίγα ζωντανά

(ALGUNAS BESTIAS)

Ἦταν τὸ σουρούπωμα τῆς ἰγκουάνα.

Ἀπὸ τὴν τοξωτὴ ὀδοντοστοιχία
ἡ γλῶσσα σὰν ἀκόντιο
ἐλόγχιζε τὴ χλόη,
διάβαιν' ὁ μέρμηγκας μονάχος
μελωδικὰ πόδια στὸ λόγγο,
τὸ καμηλάκι, αἰθέριο ὀξυγόνο,
στὰ μακρυνὰ διάσελα πάνω
μπότες φορώντας ὅλο χρυσάφι,
καθὼς ἡ λάμα μὲ σπαθὶ μάτι
βλέπει τὴν ὀμορφιὰ γύρω
τοῦ κόσμου δρόσο ραντισμένου.
Ὁ πίθηκος κλῶνο κουνοῦσε
ἀχόρταγα ἐρωτιάρικο
στῆς χαραυγῆς τὶς ὄχτες,
κουνώντας φράχτες ἀνθισμένους
καὶ πανικὸς στὸ βιολετὶ φτερὸ
τῆς πεταλούδας τοῦ Μούσο.
Ἦταν ἡ νύχτα τοῦ κροκόδειλου,
νύχτα ἁγνή, λουλουδιασμένη,
τ' ἀνθοῦ ποὺ ἀπ' τὴ λάσπη βγαίνει,
κι ἀπὸ τοὺς κοιμισμένους βάλτους
ἁρματωσιᾶς ἀχὸς ὅλο σκοτάδι
στῆς γῆς τὰ ἔγκατα γυρνοῦσε.

Ἡ λιόπαρδη στὰ φύλλα ξυνόταν
μὲ τὴ φωσφορικὴ της ἀηδία,
ὁ λιόντας τρέχει μὲς στὸ λόγγο
καθὼς ἡ μέθη τῶν ματιῶν του
φλογίζει μὲς στὴν κεφαλή του.
Τὰ κουνάβια ξύνουν τὶς ὄχτες
τοῦ ποταμοῦ μὲ τὸ ρουθούνι
στῆς θερμῆς φωλιᾶς τὴ γλύκα
ὁρμοῦν μὲ κόκκινα δόντια.

Καὶ κάτω στοῦ νεροῦ τὰ ἄπλα,
ὅπως ὁ κύκλος στὴ γῆ γύρω,
κουρνιάζει ὁ γιγάντιος βόας
χωμένος στὸν ἅγιο τὸ βοῦρκο,
ἁρπαχτικὸς καὶ ἱεράρχης.

Ἀγάπη Ἀμερική

(AMOR AMÉRICA)

Πρὶν ἀπὸ τὴν περούκα καὶ τὴ μπέρτα
ποτάμια ὑπῆρχαν, φλεβοποτάμια·
ἦσαν βουνοσειρές, καὶ στὶς ριποπλαγιές τους
ὁ κόνδορας, τὸ χιόνι, ἀκίνητα φαινόνταν·
ἦταν ἡ καταχνιὰ καὶ τὸ πηχτὸ πούσι, ὁ κεραυνὸς
δίχως ὄνομα τότε, οἱ κάμποι δίχως ἄκρη.

Χῶμα ἦταν ὁ ἄνθρωπος, ὑδρία, βλέφαρο
τοῦ πηλοῦ ποὺ τρέμει, ἁγνὸ ἀσπροχῶμα,
ἦταν ἄγριος πελταστὴς καὶ πετρομάχος,
κούπα βασιλική, ποταμοπυρολίθι.
Ἦταν γεμάτος αἷμα, θέρμη, ἀλλὰ ἐκεῖ στὴν ξιφολόγχη
τῆς νεροκρούσταλης πανοπλίας του,
τὰ ἀρχικὰ αὐτῆς τῆς γῆς ἦσαν
γραμμένα.
Κανεὶς δὲ στέργει
νὰ θυμηθεῖ μετά· τ' ἀγέρι
τὰ λησμονεῖ, ἡ γλῶσσα τοῦ νεροῦ
ἐθάφτηκε, οἱ κλεῖδες χαθῆκαν
βουλιάξανε στὴ σιωπὴ ἢ στὸ αἷμα.

Ἡ ζήση δὲν χάθη, τσοπάνηδες ἀδέρφια,
Ἀλλὰ σὰν τριαντάφυλλο ἄγριο
σταλιὰ κόκκινη ἔπεσε στὴ θολούρα
κι ἐσβήστη ἕνας λύχνος χωματένιος.

Ἐγὼ ἐδῶ στέκομαι, μετρῶ τὴν ἱστορία.
Ἀπ' τὴν εἰρήνη τοῦ βούβαλου
ὣς τὶς μαστιγωμένες ἀμμουδιές
στὴν ἄκρη τῆς στεριᾶς, στὸ σωριασμένο
ἀφροβούνι ἀπὸ φῶς ἀνταρκτικό,
καὶ στὶς σπηλιὲς μέσα στὰ κατσαβράχια
τῆς Βενεζουέλας μαύρη γαλήνη,
σὲ πέτυχα, πατέρα μου,
χαλκοῦ καὶ σκότους πολεμιστὴ νέο,
ἢ σέ, φύτρα νυφική, ἀτίθασο κεφάλι,
μάνα καϊμάν, μεταλλοπεριστέρα.

Ἐγώ, ἀπ' τόν πηλὸ βγαλμένος,
τὴν πέτρα ἄγγιξα κι εἶπα:

Ποιός
μὲ προσμένει; Κι ἅπλωσα τό χέρι
πάνω σὲ μιὰ σκιὰ ἄδειου κρυστάλλου.
Μὰ μπῆκα μέσα σὲ λουλούδια σαποτέκας
κι ἦταν ἐκεῖ γλυκὸ τό φῶς σὰν ἐλαφίνα
κι ἦταν ὁ ἴσκιος πράσινο ματοκλάδι.

Γῆ μου σύ χωρίς ὄνομα, μήτ' Ἀμέρικα,
μαλλὶ τῆς νύχτας, ἀγκάθι πετρόστρακου,
τὸ ἄρωμά σου μέ τρυπᾶ ἀπὸ τίς ρίζες
μέχρι τὴν κούπα πού πίνω, στὴν ὑγειά τῆς ὥριας
τῆς λέξης πού δὲ λέει νὰ ρθεῖ στὸ στόμα μου.

ΦΤΑΝΟΥΝ Τ' ΑΓΡΙΟΠΟΥΛΙΑ

(VIENEN LOS PÁJAROS)

Ὅλα ἦσαν πετούμενα στὴ γῆ μας.
Ὅπως στάλες ἀπὸ φτερὰ καὶ αἷμα
τὰ καρδερίνια πυρὰ σφάζαν
τὴ χαραυγούλα τῆς Ἀνάχουακ.
Τὸ Τουκὰν ἦταν ἕνα πανέμορφο
πανέρι μὲ λαμπερὰ φροῦτα,
εἶδε τὸ κολιμπρὶ τὶς σπίθες
τῆς ἀστραπῆς τὶς πρῶτες σπίθες
καὶ ἡ τσακμακιά της κείνη
στὸν ἥσυχο ἀέρα πῦρ ἔγινη.

Κεῖνοι ἄρχοντες παπαγάλοι
στῆς φυλλωσιᾶς τὶς τρύπες
ὅπως χρυσοπράσινοι ὄγκοι
βγαλμένοι μόλις ἀπ' τὸ βοῦρκο
τῆς λάσπης κεῖ στὰ βαλτονέρια,
καὶ μὲ τὰ στρογγυλά του μάτια
θωροῦσε κίτρινο δαχτυλίδι
ἀρχαῖο τῆς ἡλικίας μετάλλου.
Ὅλοι οἱ ἀητοὶ πά' στὰ οὐράνια
ἔθρεψαν τὸ αἱματοκορμί τους
στὸ ἀκατοίκητο γαλάζιο,
καὶ στὰ φτερά τὰ σαρκοβόρα
πετοῦσε ψηλά ἀπὸ τὸν κόσμο
ὁ κόνδορας, φονιᾶς ρήγας,
καλόγερος σ' οὐράνιο μοναστῆρι
φυλαχτὸ τοῦ χιονιοῦ μαῦρο,
θύελλα τῆς γερακίνας.

Ἀράδα οἱ σπουργιτοχτιστάδες
φτιάχναν φωλιὲς μὲ λάσπη
μικρὰ λυρικὰ θέατρα
ὅπου ἀκούγονται τραγούδια.
Παρέκει πέταξε φτάνοντας
τὸ ταπεινὸ κελάιδημά του
μέχρι τῶν σπηλιῶν τὶς γοῦρνες.
Ἡ ἄγρια ἀρασουκάνα ἔστησε
σκληρὴ φωλιὰ στὰ χαμόκλαδια
καὶ παρατᾶ βασιλικὸ ρεγάλο

τ' αυγά της τα χαλκωματένια.

Του Νότου ο κοκκινολαίμης,
της χινοπωριάς ο μαραγκός μας,
το στήθος έδειχνε κεντημένο
με αστερισμούς κόκκινους,
και της νοτιάς ο τσίνγκολο τραβούσε
τη φλογέρα τ' που μόλις βρήκε
στο αθάνατο νερό.

Ακόμη, υγρό ένα σαντσούφαρο
το φλαμένκο άνοιγε πόρτες
του χρυσοκόκκινου ναού του,
και καθώς η χαραυγή πετούσε,
πέρα απ' το πνιγερό το δάσος
μάζεψε τα κοσμήματα
του κετσάλ, που άμεσως πετάχτη,
κουνιέται, γλυστράει και λάμπει
και κάνει φτερό την παρθένα φλόγα.

Ψηλοζυγώνει ένα θαλασσοβούνι
στα νησιά πάλι, φεγγάρι
πουλιά που πάνε για το Νοτιά,
πάνω από τα θερμονήσια
του Περού.

Ποτάμι και ζωντανού ίσκιου,
είναι κομήτης με καρδούλες
μικρές καρδιές αμέτρητες
που σκοτεινιάζει της γης τον ήλιο
μετεωρίτης με παχειά ουρά
κουνάμενη πάνω στο αρχιπέλαγο.

Και στο θερμό της θάλασσας τον κόρφο,
μέσα στου ωκεανού τη μπόρα,
φτερά των αλμπατρός κουνιούνται
δυό συστήματα αλάτι,

μες στη σιωπή εδραιωμένα,
αναμεσίς βροχοθύελλες,
με την αρχοντική ιεραρχία
της μοναξιάς την άγια τάξη.

ω

Θέλω νὰ ζήσω
(VOY A VIVIR)

Ἐγὼ δὲ θέλω νὰ πεθάνω. Φεύγω τώρα
τέτοιαν ἡμέρα ἡφαίστεια γεμάτη
ἀνάμεσα στὸ λαό, στὴ ζήση μέσα.
Ἀφήνω ἐδῶ τοῦτα κανονισμένα
σήμερα ποὺ οἱ γκάνγκστερς προσπερνᾶνε
τὴ «δυτικὴ κουλτούρα» κουβαλώντας
μὲ χέρια ποὺ στὴν Ἱσπανία φονεύουν
καὶ τὶς θηλιὲς ποὺ στήνουν στὴν Ἀθήνα
τὴν ατιμία ποὺ κυβερνάει στὴ Χιλὴ
κι' ἀχ κόβω νὰ μετρῶ.
Ἐδῶ στέκω
μὲ λόγια καὶ λαοὺς καὶ δρόμους
ποὺ μὲ καρτεροῦν καὶ πάλι καὶ χτυπᾶνε
μὲ χέρια μαζεμένα στὴν πόρτα μου.

Quelques animaux

ALGUÑAS BESTIAS

C'était le crépuscule de l'iguane.

De sa crête arc-en-ciel
sa langue tel un dard
s'enfonçait dans la verdure,
le moine fourmilier foulait
d'un pied mélodieux la forêt,
le guanaco fin comme l'oxygène
dans les hauts espaces grisâtres
chaussait des bottes d'or
tandis que le lama ouvrait des yeux candides
sur la délicatesse
du monde couvert de rosée.
Les singes tressaient un fil érotique
interminable
sur les rivages de l'aurore,
abattant des murs de pollen
et effrayant le vol violet
des papillons de Boyaca*.

Le jaguar effleurait les feuilles
de son absence phosphorescente,

---

le puma court dans les branchages
comme le feu dévorateur,
dans ses yeux flambe
l'alcoolisme de la forêt.
Les blaireaux grattent les pieds du fleuve,
ils hument, ils reniflent le nid
et son délice palpitant
que leurs dents rouges attaqueront.

C'était la nuit des caïmans,
la nuit limpide où pullulaient
les mâchoires hors de la vase,
et du sommeil des marécages
refluait un bruit sourd d'armures
vers l'origine de la terre.

FIN